

ALBINA

doze ori in septimana: Joi-a si
vineri; era candu va pretinde in-
ta materieloru, va esti de trei cen-
te de patru ori in septimana.

Prenumeratiune,

pentru Austria:

la intru 8 fl. v. a.
la metate de anu 4 fl. v. a.
la caru 2 fl. v. a.

pentru Romania si strainatate:

la intru 12 fl. v. a.
la metate de anu 6 fl. v. a.

Prenumeratiuni se facu la toti dd
pundinti ai nostri, si de a dreptul
dactiune **Stationsgasse Nr. 1**
sunt a se adresa si corespondintiele,
vescu Redactiunea, administratiun
speditar'a; cate vor fi nefrancate, ni
primi, era cele anonime nu se vor fi

Pentru anunile si alte comunicat
interesu privatu — se raspunde cat
de linia; repetirile se facu cu pret
diutu. Pretulu timbrului cate 80 c
tru una data se antecipa.

Evitare de prenumeratiune

ALBINA

pe patrarulu alu IV. celu din urma
anului 1872, cu conditiunile de pana
ama si cari se vedu in fruntea foiei.

Prenumeratiunile se facu mai cu
nire prin *avise postale*. Se face de
ca acestu de facia nru, nu
si spedesce domniloru, ale ca-
prenumeratiuni au inspiratu si
inca nu si-le au pre-noitu.

Pesta, in 23 octombrie n. 1872

Din dia in dia totu mai rapede mer-
cu reactiunea, spre absolutismu,
n colo, casi din coci de Laita. Si —
este bine; deca o data altfelu nu
cu potintia. Numai de prefacere si
intina se scapamu; caci acestea
la, vatemala si degrada si ucide pe
lu.

Este o mare nefericire, ca clasele
antorie, acele cate-va sute de familii,
si considera tier'a de dominiu alu loru
ditariu, poporale de turme de vite,
distinti pentru folosulu loru, — este o
re nefericire ca acestea tienu seu credu,
se prefacu ca credu, cumca cultura
erceptiunea si bunastarea poporaloru
sta in contradicere cu monarchia si
statulu modernu, ar fi chiar unu pe-
lu pentru acestea.

Este asemenea o forte mare neferi-
re, ca totu acea clasa de domni, la noi
in intimplare domni nemti si magiari,
seu seu credu, seu se prefacu ca credu,
cumca a fi romanu seu serbu seu slovacu
etc. si a ave credintia si aderintia catra
natiunalitatea sa, si a lucra la cultivarea
si desvoltarea ei, este un'a, este identicu
cu a fi *necredintiosu tieriei si tronului*, a
gravita in afora, a lucra la spargerea si
derimarea monarchiei, si ca a impede
acesta tendintia criminale intipuita —
n'ar fi cu potintia altfelu, de catu
prin — denegarea de drepturi naturali
si de statu.

Da, sunt mari calamitati acestea:
dar deca domni intr'adeveru credu ca e
asiu, seu vreu ca lumea se tienu cumca
ei credu asiu, apoi — bine facu, se nu
mai amble cu mintiun'a si cu insielatiu-
nea, se nu mai vorbesca de *libertate, cul-
tura, progresu*, scurtu, de naintare a pro-
speritatei comune, ci se introduce iute si
pre facia — *absolutismulu, dictatur'a, ar-
bitraria si discretiunaria*; — caci deja
romanii, modelulu vietii loru de statu,
nainte de 2000 de ani si mai bine ii-au
inviatu ca — *„Salus reipublicae su-
prea lex“* — apoi republica loru este
— *goismulu loru*.

Si asiu astadi nime in Europa in-
tr'a nu se va mai afla se creda, ca do-
mii magiari ar fi, ar fi fostu candu-va si
pe langa preocupatiunile loru de clasa
si de natiunalitate, ar pote candu-va se
a drepti, liberali si umani facia de na-
siunile nemagiare si de conducetorii loru
cei de omenia: er aparerea domniloru
magiari de — cea-ce nu sunt, de umani,
liberali si constitutiunali, — nu numai
ca nu li mai folosesce, ma inca li strica,
caci ii face pe d'o parte fricosi, pe d'alt'a
uriti!

Noi, ori catu de multu si ageru ne-
am luptatu contra ciarlatanismulu oli-
garchicu magiaru, si pentru acest'a ori
catu de multu am suferitu nedreptatiri,
persecutari si vatemari din partea do-
mniloru magiari, si a unelteloru loru co-

rupte si degradate, pi totu n'am ajunsu
— ferisca Ddiu, ce-i urimu! Ne ore,
ne supera, ne necace de multe ori ana
in sufletu portareoru: dar ura ni cu-
nosce inim'a nostri candu chiar jau-
gemu de ne turbunu adese ori patru
faptele brutali si ghiobe ale lorueste,
pentru ca ne temu, cumca prin ace-
lea, in masele dub impresiunea ne-
medilocita si caru sciu judec mai
aduncu, mereu sva provocat si nutri
ura si instrainare ur'a si instrainarea
se va estinde si upr'a poporulu ma-
giaru, nevinovati — a supr'a nstitu-
tiuniloru de stati a statulu isusi!

De aceea n— departe d'ane teme
de introducere facia a absolutismulu,
din contra, dec data nu e dea scapa
de elu, rogamu se introduca statu mai
curendu, cu tottributele sale cu ster-
gerea libertatei pressa, liberate per-
sonale, libertat adunariloru, libertatei
religiunarie, etc.; pentru ca se tre-
cemu si prin sta fase — ci catu mai
nainte cu atat'ai bine!

Noi — anai portatu a nainte de
48 si dupa 49zulu absolutismulu pro-
nunciatu si — imu din espiuntia ca,
nu este, nu pose fia mai greu, mai de-
josiatoriu, de a este celu alu constitu-
tiunalismulu isu, alu oligarchiei selba-
tece, ce ne ap de la 1867 in coci; si
— mai scim aceea, ca ael'a nimeni
n'a cadintu si de greu, ca tocmal ele-
mentulu msru! Deci noi — *vom sci
se ne acomocu!* Lungu simpu — sun-
temu pre consi, ca nu pote se tienu
si dupa acedora va urma *libertatea
adeverata*, le nu, *disolutiunea gene-
rale!* —

De cat dile prin tote foile perourge
faim'a, ca doretariu de statu pentru atace-
rile gr. or. ministeriulu de cultu si instruc-
tiune, *Georpanovicu*, si-a datu dimisiunea.
Caus'a — e-o spune nici o foia, atat'a to-
tusi ni atinwand. din Viena in nrulu de
dominca, ilu Joanovicu, in timpulu din
urma a fospusu multoru sicanerli.

Ce simu este, ca — nu din timpulu din
urma, ci doi ani aprupe, atatu dlu Joa-
ovicu, cateconsil. de sectiune Dr. Mandiciu
au fostu si la sicanerli si ca — *person'a
de unde sentitu sicanela a fostu G. Ta-
narky*, celu secretariu de statu din acelasi
ministeriu magiaru essaltatu.

Ca adeverata a sicaneloru — dupa
noi nu p se fia alt'a, de catu ca, ambii dni
tieneau reptulu de autonomia a bisericeii si
scolei, l'ea tieriei si la parol'a monarchului,
pre ca reactiunea domniloru magiari nu
multu spedeat in d'astea!

Stu in ver'a anului 1871, candu noi
in Cartiu, vedindu cum regimulu magiaru
merge spre reactiune, am dechiaratu dlui
G. Jovicu respicatu, ca unu romanu de
onorepote se faca cauza comuna cu acestu
regime acea cale reactionaria.

— cu tote acestea marturisimu, ca noa
ni careu a crede, cumca dlu Joanovicu de
buna se-si fia parasitu postulu in ministe-
riulgurescu, carui a servitu pururiu atatu
de credintia; — cu atatu mai greu credemu
aceo caci tocmal ni se spune, cumca si dlu
Dr. diciu a ajunsu la aceasi doge.

Lu devenitu ambii balastu domniloru ma-
gi — pentru ca ori catu sunt ei de *moder-
ra disciplinati*, — dar totu nu sunt bla-
stii!

Este acest'a parerea nostra; concedemu
inca — este cu potintia ca se ne insie-
la Curendu trebuie se se faca lumina si vom
ogsi convingerea necesaria.

In Berlinu ieri s'a desohisu sessiunea
dei prussiane; s'au constituitu ambele case

si ministrulu de finantie si-a propusu bugetulu
pentru 1873, cu 206 1/2 milioane de taleri venitu
si — totu atat'a spese preliminate. Fericita
tiara! —

In Francia septemau'a trecuta ave locu
o alegere suplimitoria de siette deputati in siette
departemente pentru adunarea natiunale. Acy
tote partitele si incordara poterile, pentru d'a
dovedi ca — poporulu este in partea loru. Re-
sultatulu alegeriloru fu, ca se alesera *siease re-
publicani*, (intre cari unulu radicalu,) si unu
monarchistu si inca legitimistu.

Si in faci'a acestei eolotante marturii, ce
poporulu francesu da totu mereu despre repu-
blicanismulu seu, ducele de Chambord, preten-
dintele de tron, are curagiulu d'a afirmat intr'o
epistola a sa catra unu credintiosu alu seu, pe
careu tocmal o publicara tote foile, a afirmat ca
semtientulu poporulu este pentru *monarchia*,
fiindu ca poporulu este bunu catolicu! —

In Spania trupeloru regie a succesu a
innadusi usioru in Ferrol rescolla republican-
loru federali, cari — pre cum se vede, erau
fora vr'o conducere si disciplina, de catu numai
asiu din intimplare!

In corpulu legiutori din Madridu, mi-
nistrulu-presiedinte Zorilla, la incheierea des-
baterii a supr'a adresei, a tienutu unu discursu,
ce se fia facutu cea mai profunda miscare pana
si in contrari, demonstrandu liberalulu monar-
chistu ca — monarchia n'ici de catu nu sta in
contrastu cu libertatea si desvoltarea poporaloru.

Dar la acest'a se pote observat scurtu si
simplu, ca nimeni n'ar fi venitu vr'o data a
minte a pretinde cumca *monarchismulu este
contrariu libertatei si desvoltarei poporaloru*,
deca monarchia cam de rondu nu s'ar portat
astfelu, in catu poporale — vrendu nevrendu
se fia silite a crede, cumca nu potu suferi li-
bertatea si progresulu poporaloru! —

In nrulu 73 alu foiei nostre, din per-
plessitatea ce ni insuffa ingrigirea nostra natiu-
nale pentru gimnasiulu romanu din Bradu, am
facutu unu apelu laiale si dlui Ch. Tellu, mi-
nistrulu secretariu de statu la culte si instruc-
tiunea publica in Romania, ce se dice si *„libera“*.

Cu aceeasi ocaziune ni-am refuitu si unu
contu vechiu ce aveamu cu stimabil'a „Presa“
din Bucuresci.

Apelulu nostru catra dlu Tellu, pote ca
va fi o voce in pustia; insusi publiculu celu
mare alu nostru, — precum se pare, n'a im-
partasitu sperantiele nostre, ci — ici colia, pre
unde se gasesce cate unu barbatu de inima si
de iniciativa, ca se se puna in frunte, — face
elu insusi colecte si — totu dora vom salva si
astfelu amenintiatulu institutu natiunale de
cultura.

Intr'aceea fratii nostri de la „Noulu Ca-
rieru romanu“ de Jasi, in nrulu 111 ni luara in
nume catu se pote de reu apelulu nostru catra
dlu Tellu, pre carele nu-lu afla nici demnu de
vocea nostra, nici capabilu d'a o pricepe si as-
cultat; pre carele cu unu curentu ilu numescu
unu alu duoilea Basta, pentru scopurile de
cultura si de progresu natiunale!

Ce mai vertosu ni imputa dd. de la Iasi
e, ca am intreprinsu a face dlui Tell laude,
„elogiuri“, cum nici o foia nu i-a mai facutu,
nici in tiara nici in strainatate, pre candu do-
mnia sa nici n'are ambitiunea de atari!

Noi — am cetitu si recetitu acelu articlu
alu nostru din nrulu 73, dar — n'am potutu se
damu de vr'o lauda, de vr'unu elogi. N'am
disu alt'a, de catu ca am constatatu atingerea
nostra personale din trecutu cu dlu Tell, am
datu celui mai puru adeveru tributulu recunos-
ciintei nostre, si pre temeulu unei binevoitorie
apromisiuni pentru unu eventuale ajutoriu na-
tiunale ce ni s'a tostu pusu in prospectu mai de
multu, — ne-am tienutu indreptatiti si chiar
indetoriti a i-lu cere, intr'o mica parte, la ac-
sta de facia ocaziune. Atat'a si — nemicu mai
multu.

Spiritu de partita, in catu pentru
ale fratiloru de din colo, este departe d
mai vertosu de candu chiar noi feceram
ruintia, ca ce reu dore votulu reu inform
tienut'a amagita a celoru din colo — desp
si facia de noi cei de din coci. — Rogamu
fimu reu interpretati!

Pesta, in 22 octombrie 1872

Mithad pas'a, marele-veziru
Sultanulu din Constantinopole, cel
abiá cu cate-va luni mai nainte se in-
in prim'a demnitate a imperiului otom
cu atat'a pompa si a carui venire la
tere insuffa atatea bune sperantie c
niloru stepanitori ai nostri, sciindu
stia, ce bine semena acel'a cu ei, ce
micu de morde este elu crestiniloru
Oriente, aspiratori la desvoltare nativ
si la emancipare de sub jugulu pag
— pre candu elu, marele-veziru, se
dea mai sicuru in siéua, de o data fu
titu la pamentu! Celu pucinu asiá
scirile telegrafice.

Aceste sciri atatu de aduncu
amaritu pre domni nostri, in catu
nu li mai place a intrebá de cause
motive, din cari sperantia loru a l
trantita de la putere! „O intriga de
latu,“ — da, „Ros'a Caucasulu,“ frun-
cercasiana din „Harem,“ — si alt'a
mic'a. —

Destulu ca acuma — pace de Tu
Ea este perduta!!

Astfelu i canta sortea foile du
tiloru nostri, pre candu acestia sern
de ei, deca n'ar fi orbiti de patim'a
ismulu loru selbatecu, ar trebui se
ca, ei tocmal sunt, cari alerga spre
paste si pentru cari — par' ca nu
este mantuire!

„P. Lloyd,“ inspiratulu lui Andr
in furi'a sa are cutesanti'a d'a va
infamulu pre Sultanulu, insinuandu-
este usiurelu, copilarescu, fora espe-
tiele vietii publice, condusu de — e
chii sei corporali si spirituali. Atar
sinuatiuni scrie ciniculu mamelucu
lui Andrassy. Dar nici stangaciulu
lenor“ nu remase indreptu; elu inc
numesce pre Sultanulu omu efemina:
mai cate de tote, si — acesti omeni n
socotescu, ca ce multu ne ar vatemá s
digná pre noi, deca turcii s'ar pur
scria despre noi — astfelu, precum
fapta si scriu unii scriitori straini!

„P. Lloyd“ vorbesce cu despe
de Sultanulu Abdul Aziz, si-apoi ma
vale totu elu povestesece unu actu
aceluiu de cea mai mare intielepti
cum adeca a facutu elu pre Mithad m
vezir, fora ca cine-va se fia visatu de
st'a. Intimplarea merita a fi notata si
noi, pentru ca lectorii nostri se cunc
si de aci, ce diferentia intre Turcia si
tre Austro-Ungaria!

Mithad era rechiamatu din Bago
unde fusese tramisu de pedepsa — per
crudimile sale, comise in Bulgaria, si —
destinatulu de guvernatoriu la Adrianop
asemenea ca si de pedepsa. In audiintie
de multiamire si concediu la Sultan
acest'a in faci'a unui curtenu alu seu lu
trebá despre *starea provinciiloru imper-
lui*, si Mithad response spre consterna-
si a Sultanulu si a curtenuulu de fac
„Stepane! In imperati'a Ta tote s'au
torsu cu susulu in diosu; de nu vei fi
Tu curendu ordine, au se urme cele n
triste lucruri!“ — O ora mai tardiu, i
tericulu Mahmud-Lonyay a fostu datu
fora, si — Mithad pas'a denumitu mar
vezir!

Si — ore Mahmud-Lonyay, turcu
din Constantinopole, mai multu se fia fostu

vin'a, că tôte în Imperatîa erau întorse cu susulu în diosu, de cătu *Lányay-Mahmud*, magiarulu nostru, pentru nefericirea poporaloru Imperiului austro-ungurescu?!

D'ar dá Ddieu Imperatului nostru cugetulu și inim'a de atunci a Sultanului *Abdul Aziz*!

Intr'aceea Turculu — de buna sêma va fi observatu că *Mithad* pasi'a, incurgiatu d'ora de cei din Buda-Pesta, Viena, sên Berlinu, pre ce cale a pornitu, cum începù a încerca sê fortiedie concentrarea și nivelarea — pana si a părtiloru de multu defacute de imperatîa turcêscă, a nume și a României, a Serbiei, Muntenegrului și Egiptului; cum elu oblu pornise a vatemă și provocă pre tôte natiunile crestine din Oriente, intocmai precum vatemala de mörte și provôca dualistii nostri la ura și lupta pre poporale negmagiere și negermane ale monarchiei! Dar — Sultanului se vede că nu-i place atare politica brutala; se vede că elu pune ceva temei pre vaietele, pre vöcea nemultumirei și pre dorintîa de pace a poporaloru sale!

Urmatoriulu lui *Mithad* celu turcescu — este de o camdata, adeca provisorminte, *Rusdi-pasi'a*, êr din ministeriulu lui *Mithad*, pre cum se crede, nu va remanê în postu, de cătu d'ora *Khalil* la esterne, din care imprejurare domni nostri mai sugu cât'a sperantia!

Este remarcabile, că tocmai precand *Bismark* 'si tramise de ambasadore la Constantinopole pre intimulu seu amicu de *Keudell*, și tocmai candu acest'a în calatori'a sa petrece aici la noi în Pesta și tiene consultatiuni cu dlu c. *Andrássy*, (de buna sêma combinandu planuri, cum sê se servêscă în compania de omulu lor *Mithad*, pentru scopurile germanomagiare, atunci firulu electricu vine a aduce scirea despre caderea uneltei lor!

Firesce că multi se plêca a crede, cumca — nu numai o intriga de palatu este la medilocu, ci — și influentie ascunse muscale!

Inca o dovêda că, ori cătu se imparu de poterici stepanii din Berlinu și din Viena sên Pesta, și ori cătu se lauda ei cu rezultatulu infeliriloru de la Berlinu, — totu nu ei dispunu de lume și de evenimentte. —

Unu granicieru patitu, contra fratii cei nepatiti!

Avemu și noi romanii în confiniulu militar banaticu unu numeru considerabilu de ofiieri, cari — în sperantîa firesce — d'a profită ceva la trecerea sêu la militîi, (hönvédi,) sên la administratiunea civile, în timpulu din urma, de candu credeau a fi aflatu, cumca monarchulu o data cu capulu vre desfiintiară granitiei și provincialisarea, macar și *magiarisarea* ei, — în contra celei mai bune conșciintie a loru despre nedreptatea și vatematörîa natura a aceste mesurêfacia de noi romanii, începuseră a se arêtă mari amici și partinitori ai dualismului și ai politicei lui.

Ce acra o sê li fia inim'a acelor d. ofiieri romani, candu vor află acuma, că în consiliulu ministriiloru magiari s'a decisu, cumca la regimentele de hönvédi ce au sê se forme die din granitia, nu vor potê sê fi aplicati, — și firesce nici în administratiunea civile, cei ce nu sciù bine limb'a magiara ca a *comandei* și a *oficialorulu*!

Seraci ofiieri ai nostri! Töta v.êti'a au invetiatu nemtiêscă, de o sciù multu mai bine de cătu pre a loru cea romana, dar — de unde naib'a sê fia invetiatu și limb'a stepaniloru din Asiä?!

Insa — domni ministri nu se multumesc cu atã'a; ei — bietiloru flamendi li anina pana — destulu de susu, de a supr'a capulu, dicendu-li: că li remanê rezervatu dreptulu, d'a intrâ în functiuni, în data ce vor fi invetiatu limb'a magiara!

Acum — bagati sêm'a bine: a invetiã limb'a este numai masc'a; adevêrulu e, a dovêdi lapadare de natiunalitatea sa și îmbracisarea cu zel și energia acelei magiare!

Măcar sê scie domni ofiieri romani limb'a magiara ca și *Wladu*, celu mare sên celu micu, sên casl Misioiu și Valcanu, cari toti o sciù mai bine de cătu multi magiari de cei mai genuini, — totu nu vor află gratia în ochii domni-

loru, d'eca nu-si vor smulge mai antaiu din peptu inim'a romana; pre cum d'alta parte, macar d'ar sci nunași biete duöue-trei cuvinte din aöa limba, buna öra ca și pop'a *Alecea*, d'eca se vor ingagiã a pasi facia de barbati și de tendintiele natiunale ca și acest'a și ca și intieleptulu seu eppu din Caransebesiu, (în tocmai atãtu de deprinsu și elu în limb'a magiara,) — de buna sêma că vor trece prin essamenu cu eminentia, și vor fi aplicati, êr legea și decisiunea ministriiloru — va remanê lege și decisiune, buna pentru ce ei vreu, ce loru li trebuesce!

Asiä sê sciti, domniloru. Cei-ce facu legile la noi, ei le facu pentru sine și pentru noi; ei le interpreta, explica și aplica, cum loru li vine la socotêla. Că d'ora de aceea sunt ei natiunea suverana. —

Deficitulu ce ne amenintia.

Candu nainte de cinci septemani dlu ministru ung. de finantie, în Camera si-a facutu espunere la supr'a bugetului pentru 1873, și a arêtat din combinatiunea cifreloru sale, cumca cam 32 de milioñe i lipsescu pentru acoperirea completa a trebuintiloru, atunci în data barbati de specialitate, nepreocupati de orbulu interesu alu domniei, luandu același cifre și date, dar grupandu-le și combinandu-le mai dreptu și realu, au elucubratu — unii 48, alții 59, și mai alții 60, pana si 62½ milioñe *neacoperite*, adeca în deficitu!

Noi la rondulu nostru am notatu aceste simpu, și numai atãtu am reflectatu că — în espunerea dlu ministru *Kerkápolyi* mistificarea este evidinte.

Ieri, marti în 22 oct. dlu min. êr a ajunsu a vorbi despre starea finantiaria a țierei, — în comitatulu finantiariu alu *Camerei*, și la acêta ocaziune, esc. sa sê fia datu tributulu cuvenitu adevêrului, regretandu și recunoscendu că, pentru acoperirea recerintiloru pe 1873 are trebuintia de unu creditu pan' la 75 mil. de florini v. a.

Va sê dica, stãmu în faci'a unui deficitu, precum nici cei mai pessimisti contrari și parintesculu guvern nu-lu prevedeau, nu oute-sau sê-lu presupuna!?

Sê bagãmu bine sêma: venitul normale alu țierei nu întrece 150 de milioñe pre anu, și si atã'a se scöte ou anevöia în anii *slabi*, cum este celu de facia; ei bine, nu e invederata ruin'a țierei printr'unu preliminaru de spese, pentru unu anu de pace și dupa reorganizarea completata a țierei, unu preliminaru de spese ce ou 50 de procente întrece venitele normali ale țierei!

Ni batemu jocu de *Turcia*, compatimim pre *Spania*, oredemu că mergu rapede spre crise și descompunere: dar pentru Ddieu nu vedemu, nu sentim, că reu ca și la noi, nu este nicairi!!

Noi — nu sciimu, căci la noi nime nu potê sê scia nemic'a pozitivu despre guvernulu, êr semnele din cari am potê sê aflãmu lumina — lipsescou ou totulu, — nu sciimu dicemu, că öre guvernulu țierei are cunoscintia și chiar convingere, cumca diumetate din patria, și inca cea de comunu mai binecunventata diumetate, nu este în stare, fiindu că n'are de unde sê platöscă dãrile, și o buna diumetate din aceea este chiar peritörîa de fôme: ei bine, cum dd. de la potere credu că vor acoperi bugetulu și — credu că vor salvã tiêr'a, poporul de catastrof'a ce amenintia?!

Noi, marturisim, că stãmu uimiti de nepasarea acêst'a, și nu potemu sê pricepem, cum acesti domni mai cutêsa a remanê unu minutu în posturile lor, devenite nefericirea țieriloru și a poporaloru! —

Averea statului ungurescu.

Se cuvine sê luãmu și noi o scurta cunoscintia despre ceea ce astadi în patri'a nöstra ungurêscă, se numescă avere de statu, avere a țierei. Căci desi romanii, precum peste totu majoritatea nemagiara din acêta patria comună, abia se potê dice că ar avê vr'unu folosu dupa acea avere, totusi fiindu că toti locuitorii patriei au unu dreptu virtualu la ea, caută sê ne interesãmu și noi de starea ei.

Dupa bugetulu despre anulu 1870, averea nemiscatörîa, adeca mösele statului, au fostu valorate la sum'a de 356.611.601 fl.; êr averea miscatörîa la 43.626.823 fl. La o alta: 400.238.424 fl.

Dupa preliminarulu guvernulu, prezentatu Dietei pentru anulu 1873, în Ungaria, Banatu și Transilvania, jacu 55, în Croatia 2 dominia.

Spesele administratiunei coloru dantai

sunt puse cu 1.392,22 fl.; ale coloru duöue broate cu 26,15 fl. Impreuna cu: 2.418.562 fl.

Venitulu brut este, dupa cele din pärtille unguresci — 536.273 fl.; dupa cele din Croatia — 25.490 Impreuna: 5.261.763 fl.

Dup'o avere și de peste 400 milioñe lorini, venitululu este — 2.843.861 fl.; adeca nici ¼ proce. Dupa valöre de 100 fl. biã cam 73 de cruç!! —

Optu, uneori lai 12 dintre dominiale statului, nu aducu și unu venitu, ma inca mele ceru spese insuate pentru conservarea loru.

Memorabilu estã, chiar dominiale din pärtille locuite de roñi, aducu cele mai grase venitite, pre cum d. e. miniale *Pecica*, *Santuarasiu*, *Delta*, etc. Din contra chiar cele d'atre magiari n'aducou unu venitu; buna öra bogatulu dominiu *Göd* de langa Pesta, caree în locu se dee vr'unvenitu, mai manca pre fiecare anu cãte 90—1000 fl. —

În Ungaria și Trulvania, precum și în comñiale militare provincialisate, mai sunt 35 dominia paduri; în Croa și Slavonia 4. Ale acestora cultura și admñtare costã 14½ mil. de fl. și ele aducu unu vitu curatu de 2½ milioñe de florini!

Nota bene! În acã suma de paduri nu sunt ãtrate padurele celnari din confiniulu mititêre neprovincialisat

Productiunea de au a statului ung. este de 143 lb. (NB! Priva producu cam 655 de lb.)

Statulu bate bani deru pe anu — 411 lb. Valörea intrêga a aului produsu pe unu anu ajunge — 2.324.623 l.

Argintu produce sêlu 41,324 lb. în valöre de — 2.204.350 fl.

Mai profitabile e pructiunea de feru și de carbuni, în valöre de 260,610 fl.

Productiunea carbunulu e de 4,207,000 de magi, cu unu venitu curu de 1,157,500 fl. (NB! Numai vales *Jui* dã carbuni de pamentu 3,200,000 magi.)

Sare se scöte în 8 loci și intr'unulu se ferbe. În totulu cam 3 milioñe magi.

Avera miscatörîa prodüiva se cuprinde în actiuni de drumuri de fer în valöre cam de 6 milioñe fl. și cu unu vitu de ½ milionu. —

Din mösele statului, pre de 1.822,550 fl. este de a se vinde pentru apêrirea lipseloru bugetului de pe anulu 187

Acêsa este icon'a — dest de posomorita — a averiloru publice, în rtea monarchiei din öcoi de *Laita*. —

Alegerea capulu detatu în America de média-ÿpte.

Venim a luã și noi conșciintia despre multu important'a cauza ce astadi unu modu și intr'o mesura straordinaria preapa și agita spiritele în — primul, celu mai beuventatu, mai avutu și liberu și puternicu st. din lume, în republic'a statelorunite ale nêricei de nordu, — adeca despre alegerea *presiedinte*, de capu alu acelu statu ferice. —

Alegerea, dupa constitutiune este indirecta și se face totu la patru ani; începe la 5 noevre și în 4 martiu alu anulurmatoriu, alesulu presiedinte se instalêdia în lutiunea sa.

Dupa tôte reporturi ce de 4 luni și mai bine urma a fi publicate prinjile cele mari, lupt'a asta data are sê fia un'a ötre cele mai inverșunate.

Presiedintele actuale, ginerariulu *Grant*, devingatoriulu rebeliloru secesiunisti a sudu, alesu la anulu 1868 fora multu greutate, necöroa tôte și pune tôte în lucrare, pentru d'fi realesu; elu insa are unu potericu rivalun persön'a diaristului *Greeley*, barbatu forã vo declinita capacitate sên influentia, dar redialu și sustienutu de o multime resoluta, nu stãt pentru virtutile și program'a sa, cătu mai aultu pentru slabitiunile și peccatele lui *Grant*.

Greeley a fostu, și — d'ora si astad este de aceeași credintia politica, casl *Grant*; elu acum 4 ani a contribuitu tôte multu la aegerrea acestuia; dar — nu este multumitu cu tienut'a acestuia în administratiunea internă.

A nume — *Grant* se inculpa, că a introdusu unu nepotismu și o coruptiune în ierarchia statului, cum n'a mai fostu, și chiar si de banii și venitele publice sê fia facutu multe abuseri.

O fôia americana, tocmai cu privintia la aceste, facea o paralela fôrte picante între *Grant* și între *Greeley*. Pre acêl'a lu numã fiñulu noroculu — de la léganu, carele fora multe lupte și fora lipse și neasuri s'a urcatu treptatu și regulatu, totu favoritu de patroni

si de norocu, pan' la supremulu — *Greeley* d'alta parte, nascutu tandu-se ne'ncetatu cu serac'a pedece ce ea intempina pe tôte denia, prin munc'a sa neobosit s'a redicatu la vèdi'a și stim'a d în ochii tuturoru cari-lu conöscu. Catra acêst'a *Greeley* este de ca liante și — de la elu se astêpta nestia generale sê face a dispa resbelulu civilu, atãtu de cump între sudu și între nordu.

Dar — tocmai pentru mö derantele active intr'un'a si intr'ntielege că fie-care are partesani și fôrte întreprindietori, prin ce inferbintiêl'a luptei.

Pana în momentu inca nic ambele pärtil nu si-a perdutu spei vingere. Totusi, fiindu că se res m'a, cumca din partea lui *Grant* a sei, s'ar pregatî — ce n'a mai fost e republic'a, coruptiuni și chiar teror cari sciù ce potu astfeliu de medi ropa, sunt mai plecati a crede, cum va reesi.

Alegerea se face asiä:

La 5 noevre, în tôte state afora de Florida, toti barbati trecut ani mergu la urna pentru de a alegatori. Numerulu acestoru delegati sê de alesu, asta data, dupa ce o multin au cãscigatu dreptulu de alegere, dar poporatiunea s'a sporitu, asta data astfeliu majoritatea absoluta, ce va d 188 de voturi.

Numerulu alegetiloru prima urcã de buna sêma, peste 7 milioñe. S că majoritatea acestora va dá mesura tei delegatiloru alegetori, căci intru ac ricanii sunt fôrte riguroși, ca delegatii die atrinsu dupa majoritatea ce li-a d nascere.

Alegetorii directi se aduna apoi talele statelorunite concerninti si-si dau pentru presiedinte. La o dia anumitu vruariu aceste urne se deschidu în fac gresului, voturile se numera, și celu ueste majoritatea absoluta, se prochi presiedinte.

Neintrumindu nici unulu majorita soluta, alegerea dintre cei trei ce au in cele mai multe voturi — se face prin co dar în congressu statele nu sunt repre dupa proportiunea poporatiuniloru loru care asemenea.

Totu cu o cale, de o data adeca si lasi modu se alege si vice-presiedintele.

Acum de curendu, adeca în 8 oc au avutu locu prin tôte statele unuinei alegerele de guvernatori, cari asemenea se facu prin votu universale. Dupa rezultatulu acestoru alegeri dejã conöscute, siansele sunt pentru *Grant*.

Ori cum, 5 noevre se apropia, și atunci devenindu conöscutu rezultatulu alegetiloru de alegetori, caus'a alegerei va fi casl decias, fiindu votãrile mai de parte numai formalitãti göle. Acêst'a asta data se potê dice ou tôte pozitivitate, de öra-ce nefindu mai multu de cătu duoi concurenti la demnitatea de presiedinte, unulu dintre ei cautã sê cãscige majoritatea absoluta.

Ori care insa ar deveni alesu, vr'o schimbare în principiale sên sistem'a de astadi nu se astêpta; totu ce se astêpta e, precum amintiramu mai susu, că *Greeley* va curati administratiune de multe abuseri, ce s'au întrepusu de 4 ani încöci și — d'ora va set impacã si apropiã spiritele instrainate de catra öalta.

Fortiele militari ale statelun europene.

Este lucru reconöscutu de tôte lume, că asiä ca și de la resbelulu franco-germanu încöci, nici candu n'a urmatu a se inarmã țierile söpörãle Europei.

Problem'a de frunte a tuturor'a este si e intröcutu tôte spre aceea tientescu, sê-si organiziedie poterile armate astfeliu, încãtu la un casu de conflictu cu vecinii si cu aliatii loru, sê devina superiori, adeca sê potã duce în lupta celu mai mare nru de ömeni si mai bine armati.

Acêst'a este astadi în betran'a Europa viët'a, fericirea de statu, perfectiunea omenöscou în statu!!

În astfeliu de imprejurãri este de mare interesu, a conöscce, cam cum stau, — pana unde au ajunsu statele pre acêta cale de perfectiune moderna a loru?

Diariulu „*Post*,” și dupa elu „*La Turquie*,” și dupa acêst'a „*Romanulu*,” publica în acêta

privintia unele date pré însemnate, pre cari venim a le reproduce si noi.

Dupa acestea, fortele militari, de cari dispun cei trei imperii ce s'au intrunit in capitala imperiului germanu, intre cu mai multu de diuimate fortele militare ale tuturor celorlalte state din Europa.

Efectivulu armatei ruse s'ar redica, dupa acelu diariu, fora a socotit politia locale, trupele din garnisona si cozacii din provinciile situate afora din Europa, la 1,362,464 de oameni, 324,760 cai si 2,084 de tunuri; efectivulu armatei austriace ar fi de 963,051 de oameni, 132,323 cai si 1,424 de tunuri; alu armatei germane de 1,052,506 oameni, 239,314 cai si 2,022 tunuri.

Cele trei armate ce citaramu ar numerá dar impreuna 3,477,991 de oameni cu 696,397 de cai si cu 5,530 de tunuri.

Pe langa acestea trebuie se se mai notodie, ca, armata de rebelu, aretata mai s'au pentru Germania, a perdutu dejá in 1870-1871 aproape la 200,000 oameni in rebelulu francesu.

Fortiele militare ale Francei ar fi, pre p'ioru de rebelu, de 505,537 de oameni, 112,939 le cai si 984 de tunuri; ale Italiei de 501,977 le oameni, cu 43,472 de cai si cu 720 de tunuri; le Angliei de 470,779 de oameni, din cari numai 154,638 ar poté fi intrebuintati afora din iera, cu 33,642 cai, si 336 de tunuri.

Belgia n'ar avé, cuprindendu si celu d'anti contingentu alu gardei nationale, de catu 9,847 oameni cu 12,034 de cai si 152 de tunuri; Olanda, cuprindendu si garda nationale, 3,743 de oameni cu 8,500 de cai si 96 de tunuri; anemarca 51,842 oameni cu 9,680 de cai si 96 de tunuri; Turcia 545,938 de oameni, cu 68,834 de cai si 732 de tunuri; Spania 216,994 de oameni cu 30,252 de cai si 456 de tunuri. (Celelalte state mai mici, precum: Romania, Grecia, Suedia si Norvegia, Portugalia, Serbia, Helvetia, Muntenegru, vor avé si ele impreuna ca la 500,000 de oameni, cu vr'o 60,000 de cai si vr'o 6-700 de tunuri. — „*Alb.*“)

Totalulu fortieloru militare, in adeveru tive, alu tuturor stateloru europene, exceptandu cele trei imperia, nu se redica de catu 2,183,514 oameni, cu 320,357 de cai si 3,584 de tunuri. (Er cu cele amintite de noi, cam la 700,000 de oameni. *Red. Alb.*) Cu tote acestea, abue se notamu, adaugo diariulu „*Post.*“ ca, upa noua organizatiune, adoptata in Francia, rtele militare ale acestei poteri se vor radica la 1,300,000 de oameni si 2,400 tunuri, fora a cuninde alu douile contingentu alu rezervi si alu armatei teritoriale, cari in casu de necesitate, vor radica efectivulu fortieloru militarí ale ranciei la 3 milioane de oameni!

Astfelu, termina diariulu „*Post.*“ Francia ar fi in pozitiune se sustiena, deca ar trebui, o lupta in contra unei coalitiuni a celorlalte imperia europene; dar, pe d'alta parte, trebuie se se tiena seama si de silintiele ce Russia si Germania nu incete, d'a-si dá, ca se faca armatele lor si mai puternice.

Dlu deputatu nationale D. Bonoiu,

in Camera Ungariei, la desbaterea speciale a sup'ra adresei, sprigin emendamentulu deputatiloru nationali intru interesulu nationalitatiloru si alu Transilvaniei, cu urmatoriu discursu, pre care-lu damu dupa „*Federatiunea.*“

„Marturisescu sinceru, ca mi-ar fi mai placutu a nu vorbi. (Haritate.) Se pricepe, ca numai deca emendamentulu ar fi se se priméscu. Eu m'am inscris, caci am fostu pregatitu, ca dora multi nu vor primi emendamentulu, prin urmare am voitu se vorbescu intru aperearea emendamentulu. Dara dupa-ce nici unulu nu s'a pronunsiat, ca priméscu séu ba emendamentulu, credu ca am lucratu corect, sustienendu-mi cuventulu, pre candu se va fi dechiaratu cine-va contra acceptarii emendamentulu.

De altmintrea n'am intentiunea, cu ocaziunea desbaterei a sup'ra acestui emendamentu, respective a desbaterei speciale a sup'ra adresei, a desbate cestiunea nationalitatiloru; dar a ni areta in adresa dispusetiunea pentru deslegarea cestiunei de nationalitate, séu pentru ca se me pronunsiat si mai chiar, a ni areta aplecarea d'a pune o data capetu cestiunii nationalitatiloru, afu de oportunu, necesariu si folositoru.

Nu se poté negá, ca art. de lege 41 din 1868, nu indetulesce nationalitatile patriei, si, de si nationalitatile o respecteaza de lege obligatoria, dara dupa ce n'a esoperatu indetulire comuna, cestiunea de nationalitate esiste si va esiste pana atunci, pana nu va fi mai ferocitu

resolvita. Acést'a o sciu toti cari locuescu intru nationalitati, si sciu ca sunt multi. Dar am aditu dejá accentuandu-se in mai multe programe, cumca nici nu esiste cestiune de nationalitate, ca legea de nationalitati nu e neindetultoria, ca neindetulirea o manifesta numai unii membri ai singurateciloru nationalitati si numai din acelu interesu, ca pre umerii acelor nationalitati se se redice ei. Acést'a mai ca s'a facutu datina la cei ce urescu nationalitatile.

Binevoiti a-mi crede, ca acést'a asertiune este fora nici o basa; caci deca cumva uneb nationalitati au astfelu de membri, despre cari nu fora basa s'ar poté dice acést'a, atunci credu ca aceea la tota intemplerarea ar fi numai exceptiune, ér din exceptiune nu se poté face regula generala.

Contrariulu inse se poté documenta di istoria timpuriloru mai prossime.

Sunt siesse ani de candu traimu in vietia constitutiunala; intrebudu dara: unde este unu casu, ca unulu séu altulu dintre membrii partitei nationale, s'ar fi redicatu pre umerii nationalitatiloru? Eu celu pucinu nu sciu, ca astfelu de norocu se fi ajunsu pre care-va. Inse sciu, ca astfelu de individi din nationalitati, cari au lucratu contra nationalitatei proprii a loru, au fostu remunerati si pentru acestu pretiu au ajunsu la ranguri.

On. Camera! Se-mi fia permis, ca acum, candu este vorb'a de neindetulirea nationalitatiloru, se vorbescu despre acea nationalitate, ale carei sentieminte le cunescu si alu carei una modestu membru sum si eu, — despre nationalitate romana. Sum pre deplinu convinsu, ca cetatenii romani ai acestei patrii, nu iubescu mai pucinu acést'a patria, nu dorescu mai pucinu inaltirea acestei patrii, de catu civii magiari ai acestei tiere, si ei nici nu dorescu altu ce, de catu, ca reconoscendu-li-se esistentia loru nationala, se póta trai in acést'a patria la olalta cu magiarii, si se-si póta desvoltá si cultivá limb'a si nationalitatea loru. Nime se nu iee in nume de reu acést'a dorintia a romaniloru, caci jace in natura dreptulu de esistentia. De altmintrea acést'a nu poté fi statulu spre stricatiune, caci sum convinsu ca celu ce nu-si iubescu nationalitatea sa, séu si intorce faci'a de catra ea, si nu dorescu progresarea aceleia, acela nu iubescu neci patri'a.

Indetulirea nationalitatiloru si in alta privintia va nasce vertuti salutarie, caci deca nationalitatile si-desvoltá propri'a loru cultura, atunci acea nu se face numai pentru ei, ci pentru patri'a intréga.

Acést'a este nisuintia nostra, nu inse intentiunea d'a lucrá contra integritatii statulu si la desmembrarea lui totala, precum suntemu suspiciunati.

Noi romanii scim, ca noi in acést'a patria potemu cautá si afli fericierea nostra; scim ca in acést'a patria dimpreuna cu unguirii trebuie se traimu si se morim; scim ca celu ce ataca statulu acést'a si esistentia lui, ataca esistentia propriei nostre nationalitati; scim ca in timpuri critice suntemu chiamati a aperi impreuna cu unguirii patri'a, in timpuri pative impreuna cu unguirii a lucrá la crearea de institutiuni pacice. Atunci inse, candu in aspiratiunile nostre nationale, impreunate cu patriotismu, neincetatu suntemu impededati, candu in cestiunea esistentiei nostre nationale trebuie se luptamu contr'a poterei negatiunii, candu educatiunea si cultivarea nostra nu se considera de locu, cu tote ca sarcinele comune ale patriei si noi le portamu ca si ceialalti cetateni ai patriei, pentru a caroru cultura nationala statulu aduce ori-ce sacrificiu, — atunci nu luati in nume de reu romanime, deca nu este indetultita; din care neindetulire desvoltandu-se amaritiune, in timpuri critice romanii se sentu chiamati, nainte de tote se si-mantuesca propri'a loru esistentia nationala. Marturisescu, ca nici candu n'am sentitu mai mare nefericire pentru patri'a mea, ca atunci, candu — desl in fragede teneretie, am vedutu ceste nationalitati tote luptandu si sangerandu in castre contrarie. Sentiementu mai dorerosu, ca patriotu, nici candu n'am avutu, ca si candu am auditu ca ceste séu cele castre a reportatu victoria, séu au suferitu bataia; caci in ambele casuri am sentitu ca nu o parte, ci patri'a este batuta si ca din victoria nu patri'a trage folos, ci inimicii ei. Eu nu dorescu, si credu ca nici amicii mei de principu nu dorescu, ca acést'a se se mai intemple odata; ci dorim, ca de aici incolia astfelu de lupte se nu se mai póta insemná in istoria acestei patrii. Dorindu acést'a numai asiá ni-o potemu intipui, deca indetulu-

lindu-se nationalitatile, cultura acelor se va inainta si vom face se incete in noi necesitatea ca in timpuri critice nainte de tote se aparamu esistentia nationalitatii nostre proprie; si in medilocu d'astfelu de sentieminte, catezu a afirmá si a dice ca, afu de necesariu si oportunu, a ni areta in adresa aplecare si promptitudinea nostra spre resolvere, séu mai bine diu, spre curmarea cestiunei de nationalitate. E oportunu, on. Camera, facia cu coron'a; caci sum convinsu, ca inim'a parintésca a MSale bate de o potruva pentru indetulirea si fericierea tuturor nationalitatiloru din acést'a patria. Afliam de necesariu, on. Camera, pentru ca, vedindu nationalitatile, cumca in adresa acést'a directiune este desemnata, ca e un'a dintre directiunile si misiunile venitoriului, cu linisce si cu sperantia vor privi la venitoru.

Fiindu vorb'a despre Ardelu, permiteti-mi, ca in pucine cuvinte se mi-dau si eu parerea in acést'a privintia. Ardelulu este impreunatu cu tier'a ungrésca prin legea de uniune astfelu, in catu ambele forméza una patria comuna, séu celu pucinu, ar trebui se formeze.

Corporalminte este impreunatu, adeca in urm'a administratiunii, dar nu este spiritualminte impreunatu. Eu din parte-mi asi dori, ca aceste duce tieri se se impreune si in insufletire si deca se potu astfelu impreuná, atunci de se-curu vor fi solide.**)

Si acést'a se poté ajunge, se fimu numai cu incredere unulu catra altulu, se fimu toleranti, se fimu equitabili facia de marea maiortate a locuitoriloru acestei tiere, si sum securu, ca relatiunile contrarie de astadi se vor complaná si actual'a anomalia ardeléna va incetá.

Fia-mi permis, on. Camera se mai reflectezu la una impregiurare, ce s'a pronunsiatu aici la desbaterea adresei, si care nu o potu trece ca vederea. Pré on. nostru condeputatu Ionu Gozmanu a disu (s'audim!) ca elu nu este omu fanaticu alu nationalitatii si ca elu are una natune glorioasa, adeca poporul intrégu alu acestei patrii. Bucurosu priméscu si eu acestu punctu de manecare si el eu dicu ca si pentru mine este poporul politicu acela, care este compusu din poporele acestei patrii, si si eu dicu ca natunea magiara, diplomatica, este si a mea.**)

Dara dicendu acést'a, nu potu primi calea si modulu, care nu este nici a celei natuni intrége, nici a partileru ei singurate; adeca nu poté fi calea constitutiunala, calea si modulu dlui Gozmanu, candu a disu, ca pretensiunea lui aste, ca tier'a se se ingrigésca de noi, ca de nesce serantoci parasiiti.

Eu, on. Camera, nu sciu daca o. d. deputatu a lustru parte atunci si in tempulu acela, cardu pretensiunile nationalitatiloru in parte s'au multumitu, desi afora de constitutiune, — dara sciu, ca eu atunci n'am lustru parte, si am fostu convinsu, ca numai pre cale constitutiunala se poté securu desbate acést'a cestiune si vorbi despre ea; inse sciu si aceea, ca pentru astfelu de serantoci numai vócea gratiei este ajutoriu si nu vócea dreptulu, nu a constitutiunii, care se poté acceptá in una tier'a constitutiunala. Recomendu emendamentulu spre primire. (Aplause in stanga.***)

Temesiora, in 9/21 octomvre 1872.

Multu onorata Redactiune! Permiteti-mi a Vi reportá cela ce se paru de interesu si despre cari credu ca in multe parti ale poporatiunei nostre se astépta cu sete, pentru propri'a directiune, in caus'a despartirii ierarchie a comuneloru mestecate.

Dupa multa intetire si stradiuntia din a nostra, a romaniloru parte, candu-va o data totu ni succese a pune in miscare comisiunea mista temesioréna, pentru comunele despre Muresiu.

Marti in 3/15 s'a inceputu acést'a dificile lucrare in Monosturu. Aci s'a afliatu numerulu serbiloru aproape egalu cu alu romaniloru, si de ore-ce nici o parte nu s'a sentitu in stare a luá a supra-si biseric'a si a desdauná pre ceea lalta, prin consultare si invoire reciproca s'a statoritu unu modu de conventiure astfelu, incatu partile pentru asecurarea vietii loru nationale totu se apartiena fie-care la ierarhia sa nationala si se aibe fie-care scól'a sa, dar toloierea bisericiei

*) Dupa noi, aci, in acestu si celu urmatoriu punctu, chiar asiá se mistifica lucrulu, cum l'au mistificatu dd. cu memorandulu din *Blasiu*, dar celu pucinu aceia o fecera in secretu! *Red. Alb.*

**) Totu mistificatiuni, ad captandam benevolentiam, fora inse se folosésca cátu si de pucinu. Nu mai merge cu mintin'a; n'a mersu nici alta data, candu lumea si d'o parte si de alt'a era mai pucinu lamurita si — pronunsiata! *Red. Alb.*

***) „Aplause in stanga“, si si nici unu votu pentru cauza! — Ce mai ironia magiara! *Red. Alb.*

si administrarea averiloru ei se se faca in comunu si se se controleze de ierarhia romana. Vi alaturu aci punctele statorite si primite in acést'a privintia, fiindu ca ele potu se deservésca ca de exemplu si altoru comunitati mestecate, cari s'ar afli între asemenea conditiuni.*)

Aci asiá dara utoumque am regulatu treb'a si — credemu ca poporatiunile avendu interesulu d'a trai in pace si fratiesce langa o lalta, se vor soi naravi si feri de conflicte si certe. Romanii din a loru parte n'au intentiunea, nici firea d'a impedeá pre concetatenii loru, de ori-ce nationalitate intru desvoltarea si fericierea loru. —

In 5/17 oct. s'a incercatu in *Fenlacu* oper'a de despartire séu regulare. Dar aci n'a succésu. Damu ou socotéla ca caus'a fundamentale va fi fostu, pentru ca acést'a comuna astadi se afla sub serbi, ei deci — nici pe de parte nu sciu se-si devinga egoismulu si se fia indulginti cu noi, casi noi cu ei.

In *Fenlacu* numerulu romaniloru este aproape indoitu ca alu serbiloru si — romanii ar fi in stare si ga'ta d'a desdauná pre serbi. Ei, dar serbi pretindeau mortisiu conditiuni cu totulu ca si cele din Monosturu, si asiá dara firesce, ca control'a afaceriloru se remana la ierarhia serbésca! La acést'a nu se potea invoi maiortatea, si asiá lucrulu a remasu ca se se deoida pre calea procesulu. **)

Ieri in 8/20 de tocmá acestasi rezultatu se fece incercarea de despartire in *Chinezu*, unde nrulu romaniloru este de cinci ori catu alu serbiloru, si totusi acestia tieneau mortisiu, ca se se primésca acelesi conditiuni, casi in Monosturu! Pre candu romanii nostri aci sunt in stare in data a-ii desdauná pre conlocuitorii loru serbi.

In privintia ambeloru acestoru comune inse s'au alesu comitete provisorie miste, de câte 10 membri de fie-care parte, cari se se ingrigésca de administratiunea comuna a averiloru bisericesci si de cele necesari pentru scóle.

Poporul nostru si din *Fenlacu* si din *Chinezu* s'a adresatu in data dlui *Babesiu*, rogandu-lu ca se primésca a suprasi aperearea cauzeloru loru de despartire naintea tribunalulu ce se va deslegá. ***)

Mane si inca septeman'a acést'a are se se continue aceste operatiuni comisiunali in *Snu-Andrasiu* si *Becidrechiulu-micu*, despre alu caroru rezultatu Vi voiu reportá. —

Punctele de invoiéla

intre romanii si serbi din Monosturu, in privintia dreptulu ambeloru loru parti in bisericia si scóla.

1. Serbi gr. or. din comun'a Monosturu forméza de sine o comuna bisericésca nationala, si se organizéza pe bas'a statutulu org. alu loru, remanendu in cestiunile de administratiune bisericésca comuna sub iurisdictione ierarchiei romane; din contra, in cestiunile specialu serbesci, ce se specificu mai in diosu, apartienendu in viitoriu ierarchiei serbe.

2. Se considera ca cestiuni de manipulasiune bisericesci comune:

a) Sustinerea edificiuului bisericescu si provederea aceluia cu tote cele trebuintóse;

b) Tote venitele bisericesci, afora numai de venitele tassulu alu II. clericalu si alu III. preparandialu;

c) Administratiunea acestoru cestiuni comune se concrede unu comitetu comunu, constatoriu din câte 10 membri de fie-care parte;

d) Membrii acestui comitetu se alegu priu respectivele sínóde parochiali pe 3 ani, éra presedintele acestui comitetu 'lu alege inuasi comitetulu din sinulu seu, fiindu a se observá, ca in cei d'antai 3 ani se se aléga unu romanu, ér in ceia lalti 3 ani urmatori, unu serbu, si asiá umandu-se mai departe.

e) Propunerile si plansorile acestui comitetu conformu punctulu 1. sunt a se subterne — pe calea sa, consistoriulu romanu concerninte, carele inse va avé se incunoscintieze despre cele dispuse — spre scire, pre consistoriulu serbescu. —

3. De afaceri bisericesci specialu nationali se considera:

a) Alegerea si sustinerea respectiviloru preoti si invetiatori, fie-care parte dupa statutulu org. propriu, si independinte un'a de alt'a; adeca pre preotulu si invetiatoriulu ro-anu, ii

*) Publicamu aceste puncte mai in diosu. *Red.*

**) Ni s'a tramisu si acestu protocolu si-lu vom publica indatu ce vom poté economisá atát'a spaciu. *R. e. d.*

***) Delegarea tribunalulu se va fece de MSA, la cererea Delegatiunei congressuale, dupa ce incercarile de impacare amica se vor fini, pe temeiulu protocolulu din comunele unde impacarea nu s'a potutu midioái. *R. e. d.*

alegu romanii, si ii intaresce consistoriul romanu, de la care si depinde; era pe preotulu si invetiatorulu serbu ii alegu serbii si ii intaresce consistoriul serbescu, carui sunt si suspusi disciplinarminte;

b) Sesiunile parochiali precum si locurile de case parochiali se impartu in duoue parti egali;

c) Folosindu-se biseric'a de ambele parti in comuna, servitiulu ddiescu se va tiené in ambele limbe, adeca romanescu si serbescu, astfelu, ca intr'o septemana preotulu romanu se servésca romanescu, pomenindu pre episcopulu romanu, era in cea alta septemana preotulu serbescu serbescu, pomenindu pre episcopulu serbescu. La serbatorile mai mari servescu amblii preoti, pontificandu aceli a carui — septemana este;

d) Stran'a drépta este romanésca, era cea stanga serbésca, si totdeun'a se canta in ambele limbe; inceperea cantariloru si a esteniloru in sa se face in limb'a septemanei in care se va cantá atátu cheruviculu, cátu si priedstn'a.

e) Functiunile speciali, precum si servitiulu la serbatorile natiunali, se facu in limb'a respectivei parti, fora privre la limb'a septemanei.

f) Sustinerea in stare buna a edificiorulu scolaru si provoderea acelu cu tote cele trebuintiose, se face separatu de catra olalta;

g) Afandu-se in Monosturu numai unu edificiu scolaru pre care-lu folosescu romanii, dar care s'a edificatu din spesele ambeloru partii; ambele aceste parti se deobliga — pana intr' unu anu, a redica pre sem'a serbiloru unu asemenea edificiu scolaru, cum este celu folositu de romani. La casu inse candu serbii ar dori unu edificiu scol. ce pesterce pretiulu celui folositu de romani, atunci escedentulu pretiulu au se-lu suplinésca serbii senguri. — Pana la redicarea edificiuulu scol. sustinerea scólei serbe, cade pre ambele parti;

h) Restanti'a de contributiune de pe sesiunea parochiala vacanta, se deobliga ambele parti, din averea loru comuna a o depune;

i) Alegerea comitetulu parochialu, resp. a comitetulu comunu, (de sub 2, lit. c.) se efuluesce prin fie-care parte separatu si independinte;

k) Tutorii bisericesci ai ambeloru partii au asemenea dreptu, si sunt asemenea respundietori pe stru averea comuna bisericésca;

l) In septemana romanésca, tutorulu romanu ocupa scaunulu antaiu, si ambla nainte cu tasulu I. si vice-versa;

m) Protocolulu acestui I. tasu se face numai in limb'a romanésca si se revede prin concernintele protopopu séu licuidatoriu romanu;

n) Venitulu tasulu alu II. si alu III. va incurge in folosulu partii, a carei este septemana si se va administrá prin concernintii tutori respectiveloru consistoria; — in fine

o) Fiesce-care preotu pórtá protocoalele matriculari in limb'a sa natiunale, separate unele de altele, avendu fie-care parochia propriulu seu sigilu cu inscriptiune in limb'a sa natiunala. —

Giula, in 19 oct. 1872.

Onorata Redactiune! In dilele trecute fusei la proprietatea mea diu cottulu Aradului, pentru d'a-mi vedé de economia. Acolo cu dorere debul se audu, cumca vice-comitele comitatulu Aradu, dlu Tabajdi, a inceputu procedura séu incuistiune spaniola contra notariloru romani sub diferite preteste, firesce pentru de a-ii terorisa! A nume in contra dlui notariu Ionu Moldovanu din Siria se vorbesce ca ar fi pasitu ca unu pasia turcescu, mergendu la casa lui si indatu dupa intrarea sa in cancelar'a notariala, decretandu a supra-i suspendare de la oficiu, fora se vré tiené ceva essaminare séu investigatiune. Se presupune ca ur'a se nasce de la alegerile de deputati dietali la care ocaziune susu numitulu d. notariu cu tota energi'a a statu contra partidei renegatiloru, de acestia nu-si ajunsera scopulu cu candidatuloru Nistoru. Me miru cáci asiá sciú, cumca vice-comitele fsi cu d. supremu comite si insisi amblau pre atunci prin comitatu si agitau contra candidatoru deakiani pre acolo, unde dupa pactu, erau candidatii partidei natiunale, si totusi in fine acum persecuta si suspende pre acei notari romani, cari au fosta natiunalisti.

In numele intielegintei din cottulu Bichisiului 'mi iéu deci libertate, a provoca pre onorat'a intielegintia din opidulu Vilagosiu: se ni faca cunoscuté imprejurárele intre cari si pentru cari fu suspendatu dlu Ionu Moldovanu, cu atát'a

mai vertosu, cáci pentru acelu omu ne dóre, cá-lu cunóscomu de celu mai activu si acuratu in afacerile sale notariali; era de alta parte de unulu dintre cei d'antai luptatori pentru adeveru, dreptate si natiunalitate!*) Podgorénu.

Langa Oravitia, in opt.

(Investigatiune contra unui invetiatoriu ordinata de catra consistoriu in urm'a unor denunciatiuni tendentióse.) Traimu in adeveru intr'unu timpu fatale alu constitutionalismului, intr'unu timpu candu bunulu si reulu, dreptulu si nedreptulu, vertutea si peccatulu se dejudeca arbitraminte dupa cum casiuina si vine la socotéla judecatoriloru inspirati de diferite interese particulari. — Josifu Miocu, unu invetiatoriu cu testimonia laudabili si cu portare buna, de siepte ani servescu de invetiatoriu in comun'a Brosteni (langa Oravitia) spre indestulirea tuturoru sateniloru. Acum cá unii sateni vreu de invetiatoriu pe cutare favoritu alu loru, au inceputu dimpreuna cu fruntasii satulu a intriga in diferite moduri contra numitulu Miocu spre a-lu negri, si astfelu a-lu face odiosu naintea poporulu, si intrigantii — cu dorere trebue se marturisescu, aflara mare spriginu in preotii locali pentru uneltirile loru.

Acei ómeni sfetnici redicandu gravamine — cum disei din capulu lorulu, tendentióse si fora nici unu temsiu reale, catra ven. consistoriu, acest'a a tramisu plansórea din cestiune invetiatoriuulu Miocu provocandu-lu ca se s' dechiare si respective se se rectifice. Aousatulu, in consciint'a nevinovatiei sale satisfacendu provocatiunei consistoriali, a demonstratu in declaratiunea sa cá tote plansorile radicate contra persónei sale sunt nebasate si sunt numai efuinti'a intrigiloru unor ómeni malitiosi. Consistoriulu in sa nedecidendu causa, eschisulu docinte Grema si tovarasii, face a dóu'a plansóre catra consistoriu, punendu verfu denunciatiuniloru si condamnabileloru intrige tierenesci. Resultatulu e — investigatiunea contrietulu invetiatoriu si resultatulu acesteia nu póte fi dubiosu, cáci poporulu e sedusu si iritatu de catra intrigantii satulu, contra invetiatoriuulu Miocu.

Se intielege cá contr'a ordinatiunei ven. Consistoriu n'am avé d'a redica nici o esceptiune, daca n'am sci, cá vaitárele si plansorile invetiatoriloru nu se iéu de felu in consideratiune, era candu contra acestor'a se face pentru nise lucruri bagatele denunciatiune, se procede si dispune cu cea mai mare rigurositate; apoi poporulu — dorere, e fórte amagibilu si nepricepandu-si adeveratele sale interese, devine unelt'a si midloculu altor'a, si asiá si la investigatiunea din cestiune va judecá si marturi dupa cum ilu vor inspirá intrigantii de „védia mare.“ Mai multi invetiatori.

Varietati.

(Parastasu pentru fericitulu erou natiunalu Avramu Jancu,) dupa o depesia telegrafica ce primiramu alaltieri, in Aradu s'a decisu a se tiené cu tota solenitatea sambat'a viitória.

(Inca unu doctore romanu.) Ni se sorie din Gratiu: Dlu Colomanu Albu, nascutu din Resinari, langa Sibliu in Transilvania, fu promovatu la rangulu de doctore in drepturi. Astadi candu iubita-ni patria si natiune au lipsa de astfelu de barbati, felicitámu pre dlu Albu, si i urámu cele mai straluoite succese pre cariera ce o va intreprinde intru onóra si binele natiunale. —

(„Patria“ — lui Pista, re benegesta, s'a pusu la repausu!) Ni se spune ca unu ce positivu, cá fói'a tufariloru, precum a aparutu, in tocmai asiá a disparatu. Nime n'a sciutu de unde vine — tota lumea in sa curendu s'a convinsu cá — pentru ce a venitu, oui adeca, si ce telu de servitia avea se faca; — prin urmare cá — cine trebuiá se-i fia pa-

*) Terorismulu se apropia, — nu, elu si-a inceputu lucrarea, domniloru si fratiloru! Noi — n'am lipsitu a vi-lu avisá din departe! Toti romanii deakisti au contribuita la provocarea si naintarea aceluia. Red.

rintele, creatoriulu si sustienetoriulu. Ómeni cari au petrecutu cu atentiune, ne incredintiadia cá — unu nru n'a fosta fora atacuri, invective brutali, denunciari ordinarié si injurári práte a sup'a Albinei si specialu a sup'a lui Babesiu. A sup'a acestui a nume a mersu pana a-lu proserie, dechiarandu cá — toti romanii potu se aiba locu, se fia primiti — in „onorabilulu consortiu“ alu ei, numai Babesiu nu. O onóre mai mare lui Babesiu nu s'a potutu face in viétia! De unde nóa ni se impare invederatu, cá cei-ce a nascutu, pentru acestu scopu a trebuitu se-i dee nascere mai vertosu. — Cine i a fosta autorii si scriitorii? — lumea dá cu socotéla, unii vreu a sci chiar, dar — nu s'a aflatu omu s'o spuna, si in timpulu din urma a figuratu de redactore o persóna ce nu esiste, celu pucinu in Pesta nu, si ce — cá s'a toleratu in contra legi, este dupa noi o eclatante dovéda, cá — a fosta fói'a poterei de statu, carea la noi unica póte astfelu se jóce cu legea. In fine ori cum, noi am predis'ó, cá — pana va fia viua acést'a fói'a, nu se va gasi omu — atátu de impudinte óa se se numésca tatalu ei, autorulu, scriitorulu ei. S'a nascutu in tufa, pascuila, a traitu — in tufa, pascuila, a moritu in tufa, pascuila. — Ddieu s'o ierte! —

(Despre Dr. Miletiocu,) mai alalta-ieri „P. L.“ publicá una telegrama din Neoplanta, carea spunea cumca, lovitu de tamlaua in creri, nu e sperantia d'a se mai redica si Dr. Suboticiu are se iéu conducerea natiunei. Ieri in sa chiar Dr. Miletiocu depesiéda lui „Ung. L.“ cumca se afla intregu si in deplina sanatate, ér depesit'a din „P. L.“ este numai unu (im-)pium desiderium, firesce alu dloru magiari si magiaroni.

(Pentru gimnasiulu rom. din Bradu,) pan'acuma a incursu preste totu la 2300 de fl. La acést'a suma eppulu Olteanu n'a contribuitu nici unu cruceriu, — observa leialele „M. Polgar“ din Clusiu. Dar s'ar poté adauga in data, cá — tocmai nici unulu dintre magoatii si prelatii nostri, cei cu venitele grase — n'a contribuitu! „Rele vremi,“ dicea fia-iertatu Murgu.

(Pentru espusetiunea din Viena,) dupa reportulu din urma facutu in 23 sept. comitetulu ad hoc din Buda-Pesta, s'au insinuatu din capitala 3471, de prin parti 1229, impreuna 4700 de eponenti; dar — este batatória la ochi nepazarea romanilor, dintre cari, atátu din Ungaria cátu si din Transilvania — asiá dicendu de felu nu s'au facutu insinuári, ce nu pucinu necagesce pre domni! De espusu totu se vor espune obiepte de ale romanilor, pentru cá famosulu Xantus calatoresce printre romani, si cumpera cáte óte gasi potrivite pentru espusetiune; si nostri in sa par' cá au pnceputu cele ce am desbatutu noi la rondulu nostru in acést'a cestiune. Nu ni póte trece prin minte, a merge de buna voia se facemu parada domniloru despoti ai nostri, candu acestia diu-noptea lucra se ne degrade, injuge si nimicésca natiunalminte!!

(Se face de scire,) pre cumca si portretele dlui Babesiu, si brosiurelele „Argiru si Iléna Cosandiuna,“ dejá au inceputu a se espedá domniloru prenumeranti si respective celoru numiti in nrulu 75 alu Albinei. Recomendámu ambele cause atentiunei si interesarei amiciloru nostri. —

Pentru gimnasiulu rom. din Bradu

Din Craiova, capital'a Romaniei-mioi, avámu fericirea d'a publicá urmatóriele:

Craiova 5/17 oct. 1872.

Pré stimabile Domnu! — Strigatulu de dorere alu fratiloru nostri din Zarandu, ne-a indemnatu a face una mica colecta in ajutorulu gimnasiulu romanu amenintiatu.

Vi tramitu dara sum'a de lei noii 420, in 21 de napoleondori, cátu s'a potutu aduná — in pripa si sub' crisi'a teribile ce ne apésa — de la onorab. cetatieni, semnati in alaturat'a lista, rogandu-ve se binevoiti a face se ajunga aretat'a suma la destinatiune si publicandu prin stimabilulu dvóstre diariu numele domniloru contribuinti spre sciintia si regula.

Profitu de acést'a ocaziune spre a vi renoi espresiunea sentiémintelor mele de multa stima si consideriu. J. Chitiu, advocatu.

List'a domniloru contribuitori este:

Petru Opresanu lei noii 60, G. Chitiu 100, K. D. Ottetlesianu, 60; M. Chitiu, Teod. Peia, N. Saulescu, D. Caprianu, J. T. Chetianu, J. Argitoianu, din Craiova si Grig. Miculescu din Turnulu-Severinu cáte 20 lei n. G. Frumusi inu, A. Ghimba, M. Jobitiale, C. H. Olteanu si T. Selagianu, toti din Craiova, cáte 10 lei n. N. D. Zlatneanu si Dion. Marcescu, cáte 5 l. n. —

Sam'a dejá adunata la noi pana acuma, vom aretá-o in nrulu viitoriu, dupa ce vom fi in schimbatu aurulu si argintulu ce ni se tramise si dapa ce vom mai publicá unele colecte ce avému. — Redactiunea.

Din partea dlui J. Romanu, advocatu in Fagarasiu, ni s'a tramisu spre publicare o lista, cu o suma de 46 fl. 50 cr. si duoi sfanti, care suma s'a speditu la Baia-de-Crisiu, si la carea au contribuitu urmatorii dd.

Coleptantele si Ar. Densusianu cáte 5 fl., Lad. Tamasiu 3 fl.; Jos. Schuller, Codru Dragusianu, Joane Gramma si Jacobu Popeneciú, cáte 2 fl.; Florea, Nicol. Rossey, J. Cintea, Efre. Pandnia, St. Boeriu, N. Cipu, N. Dobrinu, G. Vintila, Bucouru Negriile, Jos. Stoica, Kossy Sándor, Petru Popu, Nic. Oprisio, A. Bórdanu, J. Manda, par., Jlarinu Duvlea, Jsidoru Bunea, G. Popa, maioru, D. Gremoiu, Lad. Clococeanu, J. Jvanoviciu, Benedek Gyula, Fülöp Elek, Hirszyinyi Kálmán si Negra, cáte 1 fl.; J. Turcea, 2 sf. si Nic. Barbatu, 50 cr. —

Concursu

La statiunea invetiatorésca din comun'a Jebelu, comitatulu Timisului, se deschide concursu pentru unu suplinte invetiatorescu, cu terminu pana in 22 octomvre a. c. cal. vechiu.

Emolumintele supletulu sunt: 333 fl. 72 cr. v. a. salariulu anualu; 1 1/2 jngeru de pamentu, cortelu liberu cu gradina si 4 orgli de lemne pentru scóla.

Recursele bine instruite au a se adresá catra on. sinodu paroch. gr. or. din Jebelu la dlu protop. Alexandru Joanoviciu in Jebelu. Jebelu, in 7 octomvre 1872.

In co'ntielegere cu d. protop. tractualu, 1—3

Comitetulu parochialu.

Avisu!

Subsemnatulu are onóre a aduce la cunoscint'a onoratulu publicu romanu, cumca a deschisu in Lugosiu, in cas'a dlui Panaiotu, una negotiatoria de mánfuri felurite a nume: de spicieria, manufacture si Nirenberga.

Atátu isvórele din cari am trasu aceste articole si de unde tocmai am sositu, cátu si calitatea si pretiulu loru celu cátu se póte de moderatu, me indreptatescu a sperá, de a fi onoratu cu multi cumperatori si ordinuri numeróse.

Recomandandu-me deci onor. publicu atátu din locu cátu si din pregiuru, me rogu totu de una data a me spriginu in intreprinderea mea, cu atátu mai vertosu, cu cátu cá acést'a este abiá a trei'a firma romana in acestu orasiu romanescu!

Comandele din afóra le voui efultuá cu cea mai mare promptétia.

2—3 S. B. Poppovicu, nepotu alu repausatulu Jova Poppovicu.

Cursurile la burs'a de Viena.

(Dupa insciintierea telegrafica din 23 oct.)

Imprum. de statu convertatu cu 5%, 65.20 Imprum. natiunalu 70.20; Actiunile de creditu 328.60; — sortiurile din 1860: 123.50 sortiurile din 1864: 143.50; Obligatiunile de sarcinari de pamentu, cele ung. 80.—; banatice 79.—; transilv. 76.50 bucov. 76.50 argintulu 107.50; galbenii 6.15; napoleonii 8.64.

20.000 bucáti de Parche e

in diferite modelari, din lemnu uscatu, fórte gingasiu lucrate, sunt de vindutu.

Pretiulu si conditiunile avantagióse.

JOSIFU SZABO,

fabrica ung. r. de curte, si prim'a ung. priv. de ferestri, usie si pavimente, Buda, Albrechtsstrasse. 4—12

Cumperare si vindere preon si schimbare de totu felulu de papre de statu, obligatiuni de prioritate, sortiuri, actie de drumulu de feru, de bance si industria. Escomptare de cupone, Comande pentru burs'a c. r. se essecuta pre bani gata seu o capara de 10%. Totu felulu de sortiuri se vindu pre langa solviri in rate lunarie de la 5 fl. in susu.

ROTHSCHILD & COMP.
Opernring 21,
VIENA.

Certificate partiale valibili pentru tote sortiurile
sortiuri de statu c. r. din 1839 a. 6
de a 40. parte
sortiuri de statu c. r. din 1860 a. 8.
de a 20. parte
sortiuri ang. de premiu din 1870 a. 7.
de a 20 parte
sortiuri turcesci de drumulu de feru din 1870 de a 20 parte a. 4.
(valibile 86 de sortiuri)

14—20